

ЗАТВЕРДЖУЮ

Ректор

Національної академії

внутрішніх справ

доктор юридичних наук, професор

Руслан СЕРБИН

_____. 2026 р.

ВИСНОВОК

Національної академії внутрішніх справ про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження» поданої на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», затвердженої Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 27 листопада 2018 року, протокол № 18

ВИТЯГ

з протоколу розширеного засідання кафедри кримінальної юстиції навчально-наукового інституту права та психології НАВС від 20 липня 2026 року

Присутні:

проректор, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Тарасенко О.С.;

кафедра кримінальної юстиції ННІПП: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Хахуцяк О.Ю. (голова засідання, рецензент); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кузьмічова-Кисленко Є.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Кубарева О.В.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Никоненко М.Я., професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор Галаган О.І.; професор кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Степанова Г.М. (науковий керівник); доцент кафедри, кандидат юридичних наук, доцент Костишева Т.І., старший викладач кафедри, кандидат юридичних наук Федотенко А.В.

науково-дослідна лабораторія з проблем протидії злочинності ННІПД: завідувач лабораторії, доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Вознюк А.А.; провідний науковий співробітник лабораторії, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Грібов М.Л.;

відділ організації наукової діяльності: провідний науковий співробітник відділу, кандидат юридичних наук, старший дослідник Бондар С.В.; провідний

науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук, професор Севрук В.Г.; провідний науковий співробітник відділу, доктор юридичних наук, професор Павленко С.О.;

кафедра кримінального процесу: завідувач кафедри, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Таран О.В., професор кафедри, кандидат юридичних наук, професор, Зарубей В.В. (*рецензент*);

кафедра оперативно-розшукової діяльності та національної безпеки: завідувач кафедри, кандидат юридичних наук, професор Герасименко Л.В.; професор кафедри, доктор юридичних наук, професор Василичук В.І.;

відділ аспірантури (ад'юнктури) і докторантури: доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Тихонова О.В.

Були присутні 8 докторів наук та 11 кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації.

Порядок денний:

Обговорення дисертаційного дослідження аспіранта заочної форми навчання кафедри кримінального процесу Національної академії внутрішніх справ Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження», поданого на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», щодо її рекомендації для попереднього розгляду та захисту у спеціалізованій вченій раді Національної академії внутрішніх справ.

Слухали:

Аспіранта Черванчук Вікторію Валеріївну, яка доповіла про результати дисертаційного дослідження. У доповіді було обґрунтовано насамперед актуальність обраної теми дисертаційної роботи, визначено мету, завдання, предмет та об'єкт дослідження, доведено до присутніх структуру роботи та основні її положення, сформульовано та обґрунтовано новизну, теоретичне та практичне значення.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що Конституція України визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпеку найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини покладає на державу як її головний обов'язок. Особливого значення реалізація цих положень набуває у кримінальному провадженні, оскільки діяльність органів досудового розслідування та прокуратури нерідко пов'язана із застосуванням процесуального примусу, втручанням у приватне життя, обмеженням права власності та інших прав осіб.

Відповідно до ст. 2 КПК України одним із завдань кримінального провадження є охорона прав, свобод та законних інтересів його учасників. Виконання цього завдання залежить не лише від законності процесуальних рішень і дій, а й від чіткого визначення статусу кожної особи, яка залучається до кримінального провадження або зазнає обмеження своїх прав унаслідок його

здійснення. Невизначеність процесуального становища такої особи ускладнює реалізацію права на правничу допомогу, подання клопотань і заперечень, участь у судовому розгляді та оскарження незаконного втручання.

Під час досудового розслідування процесуальні рішення та дії можуть стосуватися не лише підозрюваного, потерпілого чи інших учасників, статус яких докладно врегульовано законом. Обмежень можуть зазнавати власники та володільці майна, керівники і представники юридичних осіб, особи, у житлі чи іншому володінні яких проводиться обшук або огляд, володільці речей і документів, щодо яких вирішується питання про тимчасовий доступ, а також інші особи, залучені до проведення процесуальних дій.

Важливим кроком у врегулюванні їхнього процесуального становища стало прийняття 16 листопада 2017 р. Закону України № 2213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування».

На підставі цього Закону ч. 1 ст. 3 КПК України було доповнено п. 16-1, у якому закріплено поняття іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Відповідні зміни внесено також до норм, що визначають коло учасників кримінального провадження та регулюють питання дотримання розумних строків і оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

Водночас законодавче визнання зазначеної особи учасником кримінального провадження не супроводжувалося комплексним визначенням її процесуального статусу. У КПК України не сформовано узгодженої системи прав та обов'язків цієї особи, не встановлено порядку участі її представника, належного механізму інформування про обмеження прав, а також чітких правил визначення моменту виникнення і припинення відповідного статусу. Дискусійним залишається і його співвідношення зі статусами свідка, заявника, власника або володільця майна та третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

Практична складність полягає в тому, що процесуальне становище особи визначається не лише формальною назвою учасника, а й характером фактичного втручання у належні їй права чи законні інтереси. Особа може зазнавати істотних обмежень унаслідок обшуку, тимчасового вилучення або арешту майна, тимчасового доступу до речей і документів чи інших процесуальних дій, однак не мати достатнього обсягу процесуальних засобів для захисту своїх інтересів. За таких умов особливого значення набувають своєчасне інформування про підстави і межі втручання, можливість користуватися професійною правничою допомогою та доступ до ефективного судового захисту.

Додаткової актуальності зазначені питання набувають в умовах правового режиму воєнного стану. Необхідність забезпечення оперативності досудового розслідування не повинна призводити до невинновданого звуження прав осіб, які не мають статусу підозрюваного чи обвинуваченого, але зазнають процесуального втручання. Тому важливим залишається пошук належного

співвідношення між публічними інтересами кримінального провадження та обов'язком держави забезпечити законність, необхідність і пропорційність обмеження прав людини.

Теоретичні засади правового статусу учасників кримінального провадження, змісту їхніх прав, свобод і законних інтересів, а також механізмів їх реалізації, охорони та захисту досліджували Ю. І. Азаров, О. В. Батюк, О. В. Верхогляд-Герасименко, І. В. Глов'юк, А. Ю. Гнатюк, Ю. М. Грошевий, П. В. Жовтан, О. В. Капліна, Л. Ю. Кравцова, О. П. Кучинська, В. В. Михайленко, Д. О. Савицький, В. М. Тертишник, Л. Д. Удалова, О. Г. Шило, О. Г. Яновська та інші науковці.

На монографічному та дисертаційному рівнях окремі питання судового контролю, арешту майна, забезпечення прав людини під час досудового розслідування та визначення процесуального статусу окремих його учасників досліджували В. Галаган, О. Калачова, О. Котова, М. Лепей, Г. Процько, В. Рожнова та інші вчені.

Їхні праці створили необхідне теоретичне підґрунтя для подальшого дослідження цієї проблематики. Разом із тим питання правової природи, змісту, структури, моменту виникнення та порядку реалізації процесуального статусу іншої особи не дістали самостійного комплексного опрацювання з урахуванням сучасного законодавства, судової практики та міжнародних стандартів захисту прав людини.

Отже, вибір теми дисертації зумовлений необхідністю комплексного дослідження процесуального статусу іншої особи, визначення підстав і моменту його виникнення, систематизації належних їй прав та обов'язків, а також розроблення дієвих гарантій їх реалізації, охорони і захисту. Необхідним є також формування науково обґрунтованих пропозицій щодо усунення прогалин кримінального процесуального законодавства та забезпечення єдиного підходу до його застосування.

Метою дисертаційного дослідження є комплексне дослідження правової природи, змісту та особливостей процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства і практики його застосування.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність виконання таких завдань:

- простежити історичні закономірності розвитку законодавства та наукових поглядів щодо участі у кримінальному провадженні осіб, які зазнають обмеження прав чи законних інтересів під час досудового розслідування;
- охарактеризувати міжнародні стандарти забезпечення прав, свобод і законних інтересів іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування;
- розкрити поняття, правову природу та структуру процесуального статусу зазначеного учасника кримінального провадження, визначити підстави і момент його виникнення;

- з'ясувати зміст процесуальних гарантій реалізації, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів іншої особи;
- визначити особливості забезпечення прав іншої особи під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- охарактеризувати порядок забезпечення прав іншої особи під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення нормативного регулювання процесуального статусу іншої особи та підвищення ефективності забезпечення її прав і законних інтересів у правозастосовній діяльності.

Об'єкт дослідження становлять кримінальні процесуальні правовідносини, що виникають у зв'язку з обмеженням прав чи законних інтересів особи під час досудового розслідування, а також забезпеченням їх реалізації, охорони та захисту.

Предмет дослідження – інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження.

Методологію дослідження сформовано з урахуванням його мети, завдань, об'єкта та предмета. Основою роботи став діалектичний метод наукового пізнання, який дав змогу розглянути процесуальний статус іншої особи у взаємозв'язку з розвитком кримінального процесуального законодавства, практикою його застосування та системою гарантій прав людини.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень теоретичних, нормативних і правозастосовних проблем визначення та реалізації процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як самостійного учасника кримінального провадження. У роботі сформульовано низку положень, висновків і пропозицій, що мають наукове та практичне значення:

вперше:

обгрунтовано підхід до визначення моменту виникнення процесуального статусу іншої особи, відповідно до якого його набуття не залежить від прийняття окремої постанови про визнання особи учасником кримінального провадження. Такий статус виникає з моменту фактичного обмеження прав чи законних інтересів особи внаслідок прийняття щодо неї або її майна процесуального рішення чи проведення процесуальної дії. На цій основі запропоновано визначати іншу особу як фізичну або юридичну особу, яка не набула іншого процесуального статусу, що надає достатні засоби захисту, та зазнала реального обмеження своїх прав, свобод або законних інтересів під час досудового розслідування;

обгрунтовано доцільність виокремлення інформування іншої особи як самостійної процесуальної гарантії. Її зміст полягає у своєчасному доведенні до відома особи підстав, характеру та меж застосованого щодо неї обмеження, роз'ясненні процесуальних прав і порядку їх реалізації, а також у фіксуванні виконання зазначеного обов'язку у відповідному процесуальному документі. Належне інформування створює необхідні умови для користування

професійною правничою допомогою, заявлення клопотань і заперечень та оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

запропоновано комплексний підхід до законодавчого визначення процесуального статусу іншої особи, який передбачає доповнення КПК України новою ст. 64-3. У цій нормі пропонується закріпити поняття зазначеного учасника, підстави та момент набуття ним відповідного статусу, його основні права й обов'язки, порядок залучення представника, а також гарантії здійснення наданих процесуальних прав. Для узгодженого впровадження цих положень визначено необхідність внесення змін до статей 103, 111, 112 і 223 КПК України щодо документування процесуальних дій, повідомлення особи про рішення та дії, які стосуються її прав чи законних інтересів, визначення змісту такого повідомлення й обов'язкового роз'яснення процесуальних прав до початку слідчої (розшукової) дії.

удосконалено:

– наукове розуміння процесуального статусу іншої особи як визначеного нормами кримінального процесуального права становища учасника досудового розслідування, зміст якого утворюють права, свободи, законні інтереси, процесуальні обов'язки та юридична відповідальність. Правосуб'єктність, принципи кримінального провадження, процесуальна форма і правові гарантії запропоновано розглядати як передумови, умови та засоби реалізації такого статусу, а не як його самостійні складові;

– підходи до розмежування процесуального статусу іншої особи зі статусами третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, свідка, заявника, власника або володільця майна та інших учасників кримінального провадження. В основу такого розмежування покладено характер участі особи у провадженні, наявність у неї іншого нормативно визначеного статусу, юридичну підставу залучення та факт реального обмеження її прав чи законних інтересів;

наукове розуміння міжнародних стандартів забезпечення прав іншої особи, які запропоновано розглядати як систему міжнародно-правових вимог і мінімальних процесуальних гарантій, спрямованих на запобігання свавільному втручанню держави у сферу її прав та законних інтересів. Визначено, що допустимість такого втручання зумовлюється його законністю, правовою визначеністю, наявністю правомірної мети, необхідністю і пропорційністю, а також забезпеченням особі доступу до суду та ефективних засобів юридичного захисту.

набуло подальшого розвитку:

наукові положення щодо механізму забезпечення прав іншої особи, який визначено як узгоджену сукупність механізмів реалізації, охорони та захисту її прав, свобод і законних інтересів. Реалізація прав передбачає створення належних умов для використання особою наданих процесуальних можливостей; охорона полягає у запобіганні безпідставному втручанню та можливим порушенням; захист спрямований на припинення незаконних обмежень, усунення їх наслідків і відновлення порушеного правового становища;

підходи до забезпечення прав іншої особи під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема арешту і тимчасового вилучення майна, а також тимчасового доступу до речей і документів. Конкретизовано процесуальні гарантії такої особи, серед яких участь у судовому розгляді, подання доказів і заперечень, користування правничою допомогою та оскарження застосованого обмеження. Запропоновано оцінювати наявність реальної загрози зміни або знищення речей чи документів за стандартом обґрунтованого припущення, заснованого на конкретних обставинах кримінального провадження, у разі вирішення питання про розгляд клопотання без виклику їх володільця;

положення щодо гарантування прав іншої особи під час проведення обшуку, огляду та інших слідчих (розшукових) дій. Визначено, що обсяг належних особі процесуальних гарантій повинен залежати насамперед від характеру і ступеня фактичного втручання у її права чи законні інтереси, а не лише від формального найменування її процесуального статусу. До таких гарантій віднесено своєчасне роз'яснення прав, можливість користуватися професійною правничою допомогою, заявляти клопотання, зауваження і заперечення, вимагати їх внесення до протоколу, а також оскаржувати процесуальні рішення, дії чи бездіяльність.

Основні наукові результати дисертації відображено у п'ятнадцяти наукових публікаціях, із яких чотири статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну статтю в іноземному науковому виданні, десять праць апробаційного характеру в збірниках матеріалів науково-практичних конференцій і круглих столів.

Після закінчення доповіді аспіранта присутніми були поставлені наступні питання:

Севрук В.Г.: При дослідженні становлення та розвитку процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування до яких висновків ви прийшли?

Відповідь: Дякую за запитання. Історичний розвиток кримінального судочинства засвідчує поступовий перехід від фактичного залучення особи до процесу без чіткого визначення її правового становища до нормативного закріплення окремих процесуальних статусів. Упродовж тривалого часу обсяг прав особи залежав від її соціального становища, фактичних обставин справи, виклику уповноваженою посадовою особою або проведення щодо неї певної процесуальної дії. Це нерідко призводило до невідповідності між фактичною роллю особи у судочинстві та її формальним статусом. Прийняття КПК України 2012 року посилило правозахисну спрямованість кримінального провадження, однак не забезпечило належного регулювання становища осіб, які зазнавали процесуальних обмежень, не будучи підозрюваними, обвинуваченими чи потерпілими. Законодавче визнання у 2017 році іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, стало важливим етапом розвитку кримінального процесуального

законодавства, проте не усунуло невизначеності щодо змісту та порядку реалізації її статусу.

Кузьмічова-Кисленко Є.В.: Чи проводили ви опитування практичних працівників? Що становить емпіричну базу вашого дослідження?

Відповідь: Дякую за запитання. Емпіричну основу дослідження становлять рішення Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду; рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; рішення судів першої та апеляційної інстанцій, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень; узагальнені результати анкетування 319 респондентів, серед яких 186 слідчих, 98 прокурорів, 30 детективів і 5 дізнавачів, проведеного протягом 2022–2026 років у місті Києві, Вінницькій, Тернопільській, Рівненській, Одеській і Харківській областях; офіційні статистичні дані. Під час дослідження також використано професійний досвід авторки, набутий в органах Національної поліції України.

Никоненко М.Я.: Як ви розумієте правовий статус особи у кримінальному провадженні та іншу особу, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування?

Відповідь: Дякую за запитання. Правовий статус особи у кримінальному провадженні запропоновано розуміти як визначене нормами кримінального процесуального права типове правове становище учасника, яке конкретизується залежно від його процесуальної ролі та характеру правовідносин. До структури такого статусу належать права, свободи, законні інтереси, процесуальні обов'язки та юридична відповідальність. Правосуб'єктність, принципи кримінального провадження, процесуальна форма та правові гарантії виступають передумовами, умовами і засобами реалізації статусу, а не його самостійними складовими.

Іншу особу, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, доцільно визначити як фізичну або юридичну особу, яка не набула іншого процесуального статусу, що надає їй достатні засоби захисту, та щодо якої або її майна прийнято процесуальне рішення чи проведено процесуальну дію, наслідком яких стало обмеження її прав, свобод або законних інтересів. Відповідний статус виникає не внаслідок формального визнання особи окремою постановою, а з моменту фактичного обмеження її прав чи законних інтересів.

Вознюк А.А.: Чи пропонуєте ви зміни до чинного КПК України?

Відповідь: Дякую за запитання. За результатами дослідження розроблено комплекс взаємопов'язаних змін до КПК України. Запропоновано доповнити Кодекс ст. 64-3 «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, та її представник», у якій визначити поняття цього учасника, момент виникнення його процесуального статусу, права та обов'язки, порядок участі представника і гарантії реалізації відповідного статусу.

Зміни до ст. 103 КПК України спрямовані на визначення процесуальних дій та забезпечення належної фіксації тих із них, що стосуються іншої особи або її майна. У статтях 111 і 112 КПК України запропоновано передбачити

обов'язкове повідомлення особи про проведення процесуальних дій та прийняття рішень, які обмежують її права чи законні інтереси, а також установити вимоги до змісту такого повідомлення. Статтю 223 КПК України запропоновано доповнити положенням, відповідно до якого слідчий, дізнавач або прокурор до початку проведення слідчої (розшукової) дії зобов'язаний роз'яснити особі належні їй процесуальні права та зафіксувати виконання цього обов'язку у протоколі.

Реалізація запропонованих змін дозволить усунути фрагментарність чинного регулювання, забезпечити правову визначеність процесуального статусу іншої особи та створити належні умови для реалізації, охорони і захисту її прав та законних інтересів під час досудового розслідування.

Головуючий: Є ще запитання? Немає. Переходимо до обговорення дисертації. Слово надається науковому керівнику.

Науковий керівник, кандидат юридичних наук, доцент Степанова Г.М. Дисертація Черванчук Вікторії Валеріївни виконана на актуальну на сьогоднішній день тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження».

Для досягнення поставленої мети і задач цієї дисертації В.В. Черванчук правильно визначила об'єкт, предмет і методи дослідження, які уміло використала при вирішенні конкретних проблем теоретичного та практичного характеру у своїй дисертації. Тому поставлені здобувачем завдання вирішені у результаті проведеного дослідження.

Дослідження визначення та реалізації процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасника кримінального провадження ґрунтується на належній теоретико-методологічній основі.

Дисертантка має високий рівень наукового розвитку та професійно грамотно володіє вибраним арсеналом дослідження, що в кінцевому результаті, дозволило логічно сформулювати наукову новизну цієї розробки.

Автором сформульовано низку положень, висновків і пропозицій, важливих у концептуальному значенні та нових для юридичної науки, принципів для успішного правозастосування.

У процесі дослідження опрацьовано достатню кількість наукових, законодавчих та емпіричних джерел.

Отримані висновки відрізняються обґрунтованістю. Дослідженню проблемних питань притаманний авторський підхід, наведення переконливих аргументів під час обґрунтування власної точки зору. Слід відзначити хороший літературний стиль, легкість сприйняття матеріалу, ілюстрування теоретичних положень узагальненими результатами емпіричних досліджень.

У дисертації ґрунтовно розкривається зміст положень наукової новизни. Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень теоретичних, нормативних і правозастосовних проблем визначення та реалізації процесуального статусу

іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як самотійного учасника кримінального провадження.

Пропозиції здобувача використовуються та мають перспективу подальшого впровадження при вирішенні ряду завдань у освітньому процесі закладів вищої освіти України, практичній діяльності правоохоронних органів. Вказані відомості засвідчуються актами впровадження.

Індивідуальний план наукової роботи та освітню програму В.В. Черванчук виконав у повному обсязі.

Зважаючи на вищевикладене, можна стверджувати, що дисертація Черванчук В.В. на тему: «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження», подана на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право» містить нові концептуальні наукові положення й науково обґрунтовані результати в галузі юриспруденції, що в сукупності розв'язують важливе науково-прикладне завдання.

Зважаючи на викладене вище, Черванчук Вікторія Валеріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Після цього було надано слово **рецензентам** роботи:

Кандидат юридичних наук, доцент Хахуцяк О.Ю. Актуальність теми дисертаційного дослідження Черванчук Вікторії Валеріївни не викликає сумнівів, оскільки обумовлена потребами визначення та реалізації процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасника кримінального провадження.

Дисертація має чіткий зв'язок з науковими програмами, планами, темами, визначеними за змістом дисертації.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень теоретичних, нормативних і правозастосовних проблем визначення та реалізації процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як самотійного учасника кримінального провадження.

У роботі використано потужну емпіричну базу, яку становлять рішення Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду; рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; рішення судів першої та апеляційної інстанцій, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень; узагальнені результати анкетування 319 респондентів, серед яких 186 слідчих, 98 прокурорів, 30 детективів і 5 дізнавачів, проведеного протягом 2022–2026 років у місті Києві, Вінницькій, Тернопільській, Рівненській, Одеській і Харківській областях; офіційні статистичні дані. Під час дослідження також використано професійний досвід авторки, набутий в органах Національної поліції України.

Необхідно відмітити, що всі зауваження автором були враховані після першого рецензування. При вивченні дисертаційної роботи порушень академічної доброчесності не виявлено.

Висновок. Дисертаційна робота Черванчук В.В. «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Робота містить науково обґрунтовані результати, які в комплексі вирішують наукове завдання. Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Кандидат юридичних наук, професор Зарубей В.В. Актуальність і наукова новизна теми дослідження не викликає сумнівів. Проблеми невизначеного статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасника кримінального провадження вже не перший рік приковує до себе увагу та тривалий час перебували і нині знаходяться у полі дослідницької уваги вчених із різних галузей юриспруденції, що в свою чергу підвищує актуальність дослідження.

Надана на рецензування дисертаційна робота має чітку логічну структуру та зв'язок з науковими програмами і планами, темами, визначеними за замістом дисертації.

Автор поставив перед собою мету вирішення конкретного наукового завдання з розробки теоретичних положень та практичних рекомендацій щодо визначення та реалізації процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасника кримінального провадження. Для досягнення цієї мети у дисертаційній роботі визначено комплекс завдань.

Методологія дослідження побудована вірно, передбачає використання апробованої системи методів та методик. Постановка завдань, визначення об'єкту, предмету та мети наукового пошуку виглядає чітко і зрозуміло та цілком відповідає загальним вимогам. Завдання та мета наукової праці автора в цілому досягнуті.

Матеріал у дисертації викладено логічно, чітко, доступно, юридично коректно. Її структура включає всі необхідні елементи – від обґрунтування актуальності теми до списку основних робіт. Дисертація відповідає вимогам МОН України, що ставляться до такого виду наукових праць.

Вказані та інші відомості засвідчують високий рівень проведеного здобувачем дослідження.

Висновки і рекомендації, сформульовані за змістом дисертації та публікацій здобувача, відрізняються важливим значенням для подальшого розвитку наукових досліджень та практичної діяльності органів досудового розслідування.

Оцінюючи у цілому позитивно дослідження Черванчук Вікторії Валеріївни, слід зауважити, що вказані дискусійні положення, які були нами окреслені під час попереднього засідання кафедри автором були враховані.

Дисертаційна робота Черванчук Вікторії Валеріївни «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження» є самостійною, завершеною науковою працею, яку виконано за актуальною та практично значущою темою. Дисертація відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам до оформлення дисертації, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 (із змінами і доповненнями), та «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (Постанова Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44) та може бути подана до розгляду та захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

В обговоренні дисертаційного дослідження взяли участь:

доктор юридичних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України Вознюк А.А.; доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України Грібов М.Л.; кандидат юридичних наук, доцент Кубарєва О.В.; кандидат юридичних наук, доцент Никоненко М.Я.; кандидат юридичних наук, доцент Галаган О.І.; кандидат юридичних наук, доцент Степанова Г.М.; кандидат юридичних наук, доцент Костишева Т.І.; кандидат юридичних наук Шаповалова А.О.

Черванчук В.В. висловила виступаючим та всім присутнім подяку за позитивну оцінку його дисертаційного дослідження, за висловлені побажання та професійні поради, що сприятимуть вдосконаленню змісту та форми дисертаційної роботи та корекції її подальших науково-дослідних планів.

На основі результатів обговорення присутні на засіданні вирішили запропонувати такий:

ВИСНОВОК

про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації щодо дисертації Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження»

Дисертація Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження», яка подана на здобуття ступеня доктора

філософії за галуззю знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право», є цілісною, завершеною науковою працею.

Обґрунтування вибору теми дослідження. Конституція України визнає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність та безпеку найвищою соціальною цінністю, а утвердження і забезпечення прав і свобод людини покладає на державу як її головний обов'язок. Особливого значення реалізація цих положень набуває у кримінальному провадженні, оскільки діяльність органів досудового розслідування та прокуратури нерідко пов'язана із застосуванням процесуального примусу, втручанням у приватне життя, обмеженням права власності та інших прав осіб.

Відповідно до ст. 2 КПК України одним із завдань кримінального провадження є охорона прав, свобод та законних інтересів його учасників. Виконання цього завдання залежить не лише від законності процесуальних рішень і дій, а й від чіткого визначення статусу кожної особи, яка залучається до кримінального провадження або зазнає обмеження своїх прав унаслідок його здійснення. Невизначеність процесуального становища такої особи ускладнює реалізацію права на правничу допомогу, подання клопотань і заперечень, участь у судовому розгляді та оскарження незаконного втручання.

Під час досудового розслідування процесуальні рішення та дії можуть стосуватися не лише підозрюваного, потерпілого чи інших учасників, статус яких докладно врегульовано законом. Обмежень можуть зазнавати власники та володільці майна, керівники і представники юридичних осіб, особи, у житлі чи іншому володінні яких проводиться обшук або огляд, володільці речей і документів, щодо яких вирішується питання про тимчасовий доступ, а також інші особи, залучені до проведення процесуальних дій.

Важливим кроком у врегулюванні їхнього процесуального становища стало прийняття 16 листопада 2017 р. Закону України № 2213-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування».

На підставі цього Закону ч. 1 ст. 3 КПК України було доповнено п. 16-1, у якому закріплено поняття іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. Відповідні зміни внесено також до норм, що визначають коло учасників кримінального провадження та регулюють питання дотримання розумних строків і оскарження рішень, дій чи бездіяльності під час досудового розслідування.

Водночас законодавче визнання зазначеної особи учасником кримінального провадження не супроводжувалося комплексним визначенням її процесуального статусу. У КПК України не сформовано узгодженої системи прав та обов'язків цієї особи, не встановлено порядку участі її представника, належного механізму інформування про обмеження прав, а також чітких правил визначення моменту виникнення і припинення відповідного статусу. Дискусійним залишається і його співвідношення зі статусами свідка, заявника, власника або володільця майна та третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт.

Практична складність полягає в тому, що процесуальне становище особи визначається не лише формальною назвою учасника, а й характером фактичного втручання у належні їй права чи законні інтереси. Особа може зазнавати істотних обмежень унаслідок обшуку, тимчасового вилучення або арешту майна, тимчасового доступу до речей і документів чи інших процесуальних дій, однак не мати достатнього обсягу процесуальних засобів для захисту своїх інтересів. За таких умов особливого значення набувають своєчасне інформування про підстави і межі втручання, можливість користуватися професійною правничою допомогою та доступ до ефективного судового захисту.

Додаткової актуальності зазначені питання набувають в умовах правового режиму воєнного стану. Необхідність забезпечення оперативності досудового розслідування не повинна призводити до невиправданого звуження прав осіб, які не мають статусу підозрюваного чи обвинуваченого, але зазнають процесуального втручання. Тому важливим залишається пошук належного співвідношення між публічними інтересами кримінального провадження та обов'язком держави забезпечити законність, необхідність і пропорційність обмеження прав людини.

Теоретичні засади правового статусу учасників кримінального провадження, змісту їхніх прав, свобод і законних інтересів, а також механізмів їх реалізації, охорони та захисту досліджували Ю. І. Азаров, О. В. Батюк, О. В. Верхогляд-Герасименко, І. В. Гловюк, А. Ю. Гнатюк, Ю. М. Грошевий, П. В. Жовтан, О. В. Капліна, Л. Ю. Кравцова, О. П. Кучинська, В. В. Михайленко, Д. О. Савицький, В. М. Тертишник, Л. Д. Удалова, О. Г. Шило, О. Г. Яновська та інші науковці.

На монографічному та дисертаційному рівнях окремі питання судового контролю, арешту майна, забезпечення прав людини під час досудового розслідування та визначення процесуального статусу окремих його учасників досліджували В. Галаган, О. Калачова, О. Котова, М. Лепей, Г. Процько, В. Рожнова та інші вчені.

Їхні праці створили необхідне теоретичне підґрунтя для подальшого дослідження цієї проблематики. Разом із тим питання правової природи, змісту, структури, моменту виникнення та порядку реалізації процесуального статусу іншої особи не дістали самостійного комплексного опрацювання з урахуванням сучасного законодавства, судової практики та міжнародних стандартів захисту прав людини.

Отже, вибір теми дисертації зумовлений необхідністю комплексного дослідження процесуального статусу іншої особи, визначення підстав і моменту його виникнення, систематизації належних їй прав та обов'язків, а також розроблення дієвих гарантій їх реалізації, охорони і захисту. Необхідним є також формування науково обґрунтованих пропозицій щодо усунення прогалин кримінального процесуального законодавства та забезпечення єдиного підходу до його застосування.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконано відповідно до Пріоритетних напрямів

наукового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України на період 2015–2019 років, затверджених наказом МВС України від 16 березня 2015 р. № 275, та Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки, затвердженої наказом МВС України від 11 червня 2020 р. № 454. На рівні Національної академії внутрішніх справ тема роботи узгоджується з Основними напрямками наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2018–2019 роки, схваленими рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 27 грудня 2017 р. (протокол № 28), та Основними напрямками наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки, схваленими рішенням Вченої ради від 21 грудня 2020 р. (протокол № 23). Окремі положення дослідження відповідають завданням Національної стратегії у сфері прав людини, затвердженої Указом Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021, та Плану дій з її реалізації на 2021–2023 роки, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 23 червня 2021 р. № 756-р. Тему дисертації затверджено рішенням Вченої ради Національної академії внутрішніх справ від 27 листопада 2018 р. (протокол № 18).

Мета і завдання дослідження. Метою дисертаційного дослідження є комплексне дослідження правової природи, змісту та особливостей процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, а також розроблення науково обґрунтованих пропозицій щодо вдосконалення кримінального процесуального законодавства і практики його застосування.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність виконання таких завдань:

- простежити історичні закономірності розвитку законодавства та наукових поглядів щодо участі у кримінальному провадженні осіб, які зазнають обмеження прав чи законних інтересів під час досудового розслідування;
- охарактеризувати міжнародні стандарти забезпечення прав, свобод і законних інтересів іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування;
- розкрити поняття, правову природу та структуру процесуального статусу зазначеного учасника кримінального провадження, визначити підстави і момент його виникнення;
- з'ясувати зміст процесуальних гарантій реалізації, охорони та захисту прав, свобод і законних інтересів іншої особи;
- визначити особливості забезпечення прав іншої особи під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження;
- охарактеризувати порядок забезпечення прав іншої особи під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- розробити пропозиції щодо вдосконалення нормативного регулювання процесуального статусу іншої особи та підвищення ефективності забезпечення її прав і законних інтересів у правозастосовній діяльності.

Об'єкт дослідження становлять кримінальні процесуальні правовідносини, що виникають у зв'язку з обмеженням прав чи законних

інтересів особи під час досудового розслідування, а також забезпеченням їх реалізації, охорони та захисту.

Предмет дослідження – інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження.

Методи дослідження. Методологію дослідження сформовано з урахуванням його мети, завдань, об'єкта та предмета. Основою роботи став діалектичний метод наукового пізнання, який дав змогу розглянути процесуальний статус іншої особи у взаємозв'язку з розвитком кримінального процесуального законодавства, практикою його застосування та системою гарантій прав людини. Історико-правовий метод використано для з'ясування закономірностей становлення та розвитку правового регулювання участі у кримінальному судочинстві осіб, які зазнають обмеження своїх прав чи законних інтересів (підрозділи 1.1, 1.2). Формально-логічний метод застосовано під час аналізу наукових підходів до розуміння правового і процесуального статусу особи, прав, свобод, законних інтересів та процесуальних гарантій, а також при формулюванні авторських визначень і висновків (підрозділи 1.1, 2.1, 2.2). За допомогою системно-структурного методу визначено складові процесуального статусу іншої особи, розкрито взаємозв'язки між ними та охарактеризовано механізм реалізації, охорони і захисту її прав та законних інтересів (підрозділи 2.1, 2.2). Порівняльно-правовий метод дав змогу зіставити положення національного кримінального процесуального законодавства з міжнародними стандартами захисту прав людини та підходами, сформованими у практиці Європейського суду з прав людини (підрозділ 2.3). Формально-юридичний метод застосовано для аналізу положень КПК України та інших нормативно-правових актів, виявлення недоліків правового регулювання процесуального статусу іншої особи і підготовки пропозицій щодо вдосконалення законодавства (підрозділи 2.1, 2.2, 3.1, 3.2). Метод узагальнення судової практики використано для встановлення проблем, що виникають під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження та проведення слідчих (розшукових) дій (підрозділи 3.1, 3.2). Соціологічний і статистичний методи застосовано під час проведення анкетування, опрацювання його результатів та аналізу інших емпіричних даних.

Емпіричну основу дослідження становлять рішення Верховного Суду та Вищого антикорупційного суду; рішення Європейського суду з прав людини у справах проти України; рішення судів першої та апеляційної інстанцій, розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень; узагальнені результати анкетування 319 респондентів, серед яких 186 слідчих, 98 прокурорів, 30 детективів і 5 дізнавачів, проведеного протягом 2022–2026 років у місті Києві, Вінницькій, Тернопільській, Рівненській, Одеській і Харківській областях; офіційні статистичні дані. Під час дослідження також використано професійний досвід авторки, набутий в органах Національної поліції України.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація є одним із перших комплексних монографічних досліджень теоретичних, нормативних і правозастосовних проблем визначення та реалізації

процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як самостійного учасника кримінального провадження. У роботі сформульовано низку положень, висновків і пропозицій, що мають наукове та практичне значення:

вперше:

- обґрунтовано підхід до визначення моменту виникнення процесуального статусу іншої особи, відповідно до якого його набуття не залежить від прийняття окремої постанови про визнання особи учасником кримінального провадження. Такий статус виникає з моменту фактичного обмеження прав чи законних інтересів особи внаслідок прийняття щодо неї або її майна процесуального рішення чи проведення процесуальної дії. На цій основі запропоновано визначати іншу особу як фізичну або юридичну особу, яка не набула іншого процесуального статусу, що надає достатні засоби захисту, та зазнала реального обмеження своїх прав, свобод або законних інтересів під час досудового розслідування;

- обґрунтовано доцільність виокремлення інформування іншої особи як самостійної процесуальної гарантії. Її зміст полягає у своєчасному доведенні до відома особи підстав, характеру та меж застосованого щодо неї обмеження, роз'ясненні процесуальних прав і порядку їх реалізації, а також у фіксуванні виконання зазначеного обов'язку у відповідному процесуальному документі. Належне інформування створює необхідні умови для користування професійною правничою допомогою, заявлення клопотань і заперечень та оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності;

- запропоновано комплексний підхід до законодавчого визначення процесуального статусу іншої особи, який передбачає доповнення КПК України новою ст. 64-3. У цій нормі пропонується закріпити поняття зазначеного учасника, підстави та момент набуття ним відповідного статусу, його основні права й обов'язки, порядок залучення представника, а також гарантії здійснення наданих процесуальних прав. Для узгодженого впровадження цих положень визначено необхідність внесення змін до статей 103, 111, 112 і 223 КПК України щодо документування процесуальних дій, повідомлення особи про рішення та дії, які стосуються її прав чи законних інтересів, визначення змісту такого повідомлення й обов'язкового роз'яснення процесуальних прав до початку слідчої (розшукової) дії.

удосконалено:

- наукове розуміння процесуального статусу іншої особи як визначеного нормами кримінального процесуального права становища учасника досудового розслідування, зміст якого утворюють права, свободи, законні інтереси, процесуальні обов'язки та юридична відповідальність. Правосуб'єктність, принципи кримінального провадження, процесуальна форма і правові гарантії запропоновано розглядати як передумови, умови та засоби реалізації такого статусу, а не як його самостійні складові;

- підходи до розмежування процесуального статусу іншої особи зі статусами третьої особи, щодо майна якої вирішується питання про арешт, свідка, заявника, власника або володільця майна та інших учасників

кримінального провадження. В основу такого розмежування покладено характер участі особи у провадженні, наявність у неї іншого нормативно визначеного статусу, юридичну підставу залучення та факт реального обмеження її прав чи законних інтересів;

– наукове розуміння міжнародних стандартів забезпечення прав іншої особи, які запропоновано розглядати як систему міжнародно-правових вимог і мінімальних процесуальних гарантій, спрямованих на запобігання свавільному втручанню держави у сферу її прав та законних інтересів. Визначено, що допустимість такого втручання зумовлюється його законністю, правовою визначеністю, наявністю правомірної мети, необхідністю і пропорційністю, а також забезпеченням особі доступу до суду та ефективних засобів юридичного захисту.

набуло подальшого розвитку:

– наукові положення щодо механізму забезпечення прав іншої особи, який визначено як узгоджену сукупність механізмів реалізації, охорони та захисту її прав, свобод і законних інтересів. Реалізація прав передбачає створення належних умов для використання особою наданих процесуальних можливостей; охорона полягає у запобіганні безпідставному втручанню та можливим порушенням; захист спрямований на припинення незаконних обмежень, усунення їх наслідків і відновлення порушеного правового становища;

– підходи до забезпечення прав іншої особи під час застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема арешту і тимчасового вилучення майна, а також тимчасового доступу до речей і документів. Конкретизовано процесуальні гарантії такої особи, серед яких участь у судовому розгляді, подання доказів і заперечень, користування правничою допомогою та оскарження застосованого обмеження. Запропоновано оцінювати наявність реальної загрози зміни або знищення речей чи документів за стандартом обґрунтованого припущення, заснованого на конкретних обставинах кримінального провадження, у разі вирішення питання про розгляд клопотання без виклику їх володільця;

– положення щодо гарантування прав іншої особи під час проведення обшуку, огляду та інших слідчих (розшукових) дій. Визначено, що обсяг належних особі процесуальних гарантій повинен залежати насамперед від характеру і ступеня фактичного втручання у її права чи законні інтереси, а не лише від формального найменування її процесуального статусу. До таких гарантій віднесено своєчасне роз'яснення прав, можливість користуватися професійною правничою допомогою, заявляти клопотання, зауваження і заперечення, вимагати їх внесення до протоколу, а також оскаржувати процесуальні рішення, дії чи бездіяльність.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що сформульовані у дисертації теоретичні положення, висновки, пропозиції та рекомендації можуть бути використані у:

– *науково-дослідній діяльності* – під час подальшого вивчення проблем нормативного визначення та реалізації процесуального статусу учасників

кримінального провадження, а також удосконалення механізму забезпечення їхніх прав і законних інтересів (акти впровадження Одеського державного університету внутрішніх справ від 17 жовтня 2023 р., Державного податкового університету

від 1 грудня 2023 р., Національної академії внутрішніх справ від 2 липня 2026 р.);

– *законотворчій діяльності* – під час підготовки змін і доповнень до КПК України та інших нормативно-правових актів у частині визначення процесуального статусу іншої особи, а також забезпечення реалізації, охорони і захисту її прав та законних інтересів. Сформульовані за результатами дослідження пропозиції направлено до Апарату Верховної Ради України (реєстраційна картка документа № 36762Ч-1-12.2023/281819 від 22 грудня 2023 р.);

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення практики органів досудового розслідування, прокуратури, адвокатури та суду щодо забезпечення прав осіб, які зазнають процесуальних обмежень під час досудового розслідування (акти впровадження Головного слідчого управління Національної поліції України від 19 травня 2022 р., Головного слідчого управління Державного бюро розслідувань від 13 червня 2022 р., слідчого управління Головного управління Національної поліції в Київській області від 17 листопада 2022 р., Солом'янського районного суду міста Києва від 29 березня 2026 р.);

– *освітньому процесі* – під час підготовки підручників, навчальних посібників, лекційних матеріалів, а також проведення навчальних занять із кримінального процесу та інших відповідних дисциплін (акти впровадження Дніпровського гуманітарного університету від 16 грудня 2022 р., Одеського державного університету внутрішніх справ від 17 жовтня 2023 р., Національної академії внутрішніх справ від 18 жовтня 2023 р., Державного податкового університету від 1 грудня 2023 р., Національної академії внутрішніх справ від 2 липня 2026 р.).

Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження доповідалися авторкою й обговорювалися під час міжнародних, всеукраїнських і міжвідомчих науково-практичних заходів, а саме: міжнародної науково-практичної конференції «Пріоритетні напрями розвитку правової системи України» (м. Львів, 25–26 січня 2019 р.); міжнародної науково-практичної конференції «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України» (м. Запоріжжя, 25–26 січня 2019 р.); міжнародної науково-практичної конференції «Людина і закон: публічно-правовий вимір» (м. Дніпро, 4–5 жовтня 2019 р.); міжвідомчого науково-практичного круглого столу «Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків» (м. Київ, 14 листопада 2019 р.); міжнародної науково-практичної конференції «Сучасний вимір держави і права» (м. Львів, 15–16 травня 2020 р.); всеукраїнської науково-практичної конференції «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 28 травня 2021 р.); XVII Всеукраїнської

науково-практичної конференції «Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи» (м. Київ, 25 листопада 2021 р.); всеукраїнської науково-практичної конференції «Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку» (м. Київ, 2 травня 2024 р.); науково-практичного круглого столу «Доступ до правосуддя: виклики та перспективи» (м. Київ, 22 грудня 2025 р.); всеукраїнської науково-практичної конференції «Міжнародний кримінальний суд у системі сучасного правосуддя» (м. Київ, 24 квітня 2026 р.).

Публікації. Основні наукові результати дисертації відображено у п'ятнадцяти наукових публікаціях, із яких чотири статті опубліковано у наукових фахових виданнях України, одну статтю в іноземному науковому виданні, десять праць апробаційного характеру в збірниках матеріалів науково-практичних конференцій і круглих столів, зокрема:

1. Черванчук В. В. Поняття, сутність та структура процесуального статусу іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Право»*. 2020. Вип. 60. С. 195–199. URL: <https://visnyk-juris-uzhnu.com/wp-content/uploads/2021/02/45.pdf>.

2. Черванчук В. В. Забезпечення прав учасників кримінального провадження, які перебувають у статусі іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, у проведенні слідчих (розшукових) дій. *Юридичний вісник*. 2021. № 3. С. 186–192. URL: http://yurvisnyk.in.ua/v3_2021/25.pdf.

3. Черванчук В. В. Загальні положення щодо забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Юридичний вісник*. 2022. № 1. С. 109–116. DOI: <https://doi.org/10.32837/yuv.v0i1.2309>.

4. Черванчук В. В. Процесуальні гарантії іншої особи під час застосування арешту майна у кримінальному провадженні. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Юридичні науки*. 2026. Вип. 1 (77). С. 78–84. DOI: <https://doi.org/10.32689/2522-4603.2026.1.11>

5. Черванчук В. В. Міжнародні стандарти забезпечення прав, свобод та законних інтересів іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Scientific Discussion*. 2019. Vol. 1. No. 35. P. 71–75. URL: <https://scientific-discussion.com/wp-content/uploads/2019/10/VOL-1-No-35-2019.pdf>

6. Черванчук В. В. Загальні гарантії прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального провадження. *Пріоритетні напрямки розвитку правової системи України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 25–26 січ. 2019 р.). Львів, 2019. С. 44–47.

7. Черванчук В. В. Права, свободи та законні інтереси учасників кримінального провадження: співвідношення понять. *Актуальні проблеми реформування системи законодавства України* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Запоріжжя, 25–26 січ. 2019 р.). Запоріжжя. 2019. С. 89–93.

8. Черванчук В. В. До питання про процесуальний статус іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування.

Людина і закон: публічно-правовий вимір : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 4–5 жовт. 2019 р.). Дніпро, 2019. С. 44–47.

9. Черванчук В. В. Про процесуальний статус осіб, які дають пояснення у кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. *Актуальні питання теорії та практики досудового розслідування кримінальних проступків* : матеріали міжвідом. наук.-практ. круглого столу (Київ, 14 листоп. 2019 р.). Київ, 2019. С. 185–188. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/223e779f-20b1-47e1-bd90-474a68f2825f>

10. Черванчук В. В. Про права іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування. *Сучасний вимір держави і права* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Львів, 15–16 трав. 2020 р.). Львів, 2020. Ч. 1. С. 140–143.

11. Черванчук В. В. Забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, при проведенні слідчих (розшукових) дій. *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 28 трав. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 351–354.

12. Черванчук В. В. Складність кримінального провадження як оціночний критерій визначення розумності строків. *Українська мова в юриспруденції: стан, проблеми, перспективи* : матеріали XVII Всеукр. наук.-практ. конф. (Київ, 25 листоп. 2021 р.). Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 131–134. URL: <https://surl.it/grporn>

13. Черванчук В.В. Забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування (у частині арешту майна). *Кримінальне судочинство: сучасний стан та перспективи розвитку*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (Київ, 2 трав. 2024 р.). Присвячено пам'яті професора Ю.І. Азарова. С. 287-290. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/e91afaaa-daa2-4933-91a1-8cece9bcflbc>

14. Черванчук В. В. Забезпечення прав іншої особи, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування: проблеми правозастосування. *Доступ до правосуддя: виклики та перспективи* : матеріали наук.-практ. круглого столу (Київ, 22 груд. 2025 р.) / редкол.: Р. А. Сербин, О. С. Тарасенко, С. С. Чернявський та ін. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. С. 145–146. URL: <https://surl.li/hqcogm>

15. Черванчук В.В. Інші учасники кримінального провадження: забезпечення прав і законних інтересів у контексті стандартів міжнародного кримінального суду. Міжнародний кримінальний суд у системі сучасного правосуддя. [Текст] : Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (24 квіт. 2026 р.) / [С.С. Чернявський, О.Ю. Хахуцяк, Г.М. Степанова, С.С. Шрамко]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2026. С. 230-232.

Характеристика особистості здобувача. Черванчук Вікторія Валеріївна 1994 року народження, освіта вища. У 2015 році закінчила Національний університет державної податкової служби, спеціальністю «Облік і аудит», у 2017 році закінчила Національну академію внутрішніх справ за спеціальністю «Право». З вересня 2018 року по серпень 2022 року аспірантка заочної форми

навчання Національної академії внутрішніх справ. На сьогоднішній день начальник організаційного відділення полку поліції особливого призначення «Корпус оперативно-раптовий дії» (стрілецький) Головного управління Національної поліції в Київській області.

Оцінка мови та стилю дисертації. Дисертація написана науковим стилем, українською мовою. Наукові положення, висновки та рекомендації викладені стисло, точно, ясно та просто, що забезпечує легкість і доступність їх сприйняття. Дисертація оформлена згідно з вимогами МОН України.

Відповідність дисертації встановленим вимогам і визначеній спеціальності. Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження є напрямом, який віднесено до спеціальності 081 «Право».

УХВАЛЕНО:

1. Затвердити висновок про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертаційного дослідження Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження».

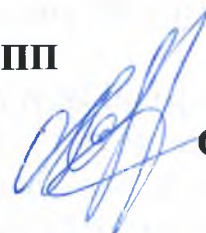
2. Констатувати, що за актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною цінністю здобутих результатів дисертація Черванчук Вікторії Валеріївни відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями) та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 (зі змінами й доповненнями).

3. Рекомендувати дисертацію Черванчук Вікторії Валеріївни на тему «Інша особа, права чи законні інтереси якої обмежуються під час досудового розслідування, як учасник кримінального провадження» до захисту на здобуття ступеня доктора філософії у разовій спеціалізованій вченій раді за спеціальністю 081 «Право».

Результати голосування присутніх на засіданні докторів та кандидатів наук за профілем поданої на розгляд дисертації: за – 19, проти – немає, таких, що утримались – немає.

Головуючий -

завідувач кафедри кримінальної юстиції ННІП
Національної академії внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

Ольга ХАХУЦЯК